

וקרא דוהגדת לבנך לחודא לא סגי, דסד"א דהתם מיירי דוקא כשיש לו בן ושואלו, דשפיר שייך על זה והגדת, אבל כשהוא לבדו מנ"ל דחייב, לכך קמ"ל קרא דזכור, וזה ממש מבואר במכילתא דרשב"י שהביאה הרמב"ם בסה"מ שם, וזל"ש,,מכלל שנאמר והיה כי ישאלך בנך, יכול אם שאלך שאתה מגיד לו ואם לאו אין אתה מגיד לו ת"ל והגדת לבנך אע"פ שלא שאלך, אין לי אלא בזמן שיש לו בן, ביגו לבין עצמו ביגו לבין אחרים מנין ת"ל זכור את היום הזה. ודו"ק. ועי' במנ"ח שם וק"ק שלא זכר מהמכילתא שבסה"מ ע"ש. [גם מ"ש המהר"ל ז"ל דמקרא דזכור את היום הזה סגי בקידוש גרידא, הנה כך ס"ל לחד מן קאמיא ז"ל וכמ"ש ר"ד אבודרהם ז"ל בסדר ההגדה, קודם הא לחמא עניא (ד"ה ומתחיל, עמ' ר"כ דפוס ירושת"ו) וזל"ש,,ומתחיל ההגדה, והקשה הריא"ף (ה) למה אין מברכין על קריאתה כמו שמברכין על קריאת מגילה, והלא מצות

(ה) עפ"ר כשכותבים הראשונים ז"ל ריא"ף הכוונה לרי"ף ז"ל, אבל לא ידעתי היכן כתב כן הרי"ף ז"ל, וגם בתשובותיו לא מצאתי, ואף שלא נדפסו כל תשובות הרי"ף, וכמ"ש הגחיד"א ז"ל בהסכמתו לשו"ת הרי"ף ז"ל (ועמ"ש בס"ד בקובץ אוצרות ירושלים חלק ר"ג עמ' ט"ל) מ"מ מסתמא הרד"א ז"ל היה כותב שכ"כ הריא"ף בתשובה. ואולי ט"ס הוא וצ"ל הרי"ף והכוונה לרבינו פרץ ז"ל [ומצוי הוא בדברי הקדמונים ז"ל שנחלף ריא"ף בר"ף, ולמשל ראה בשו"ת הרשב"ש ז"ל (ס"ס תע"ג ור"ס תרל"ב) שהביא מהגהות ריא"ף לסמ"ק ע"ש. והוא ט"ס והכוונה לר"פ] אך לא מצאתי בהגהותיו לסמ"ק (ובסמ"ק צוריד) ולתשב"ץ קטן שכ' כן, וכן האו"ח והכלבו שמלאים מדבריו לא הזכירו לזה. ועלה בדעתי שאין הכוונה כאן לריא"ף דעלמא, אלא לרי' יוסף

עשה היא שנאמר והגדת לבנך ביום ההוא, ותירץ כי במה שאומר בתחלה בקידוש זכר ליציאת מצרים יצא, והרשב"א כ' טעם אחר מפני שהיא מצוה שאין לה קצבה ידועה ואפילו

^{אוצר החכמה}

אבן פאלט ז"ל, שמצאנו לו תשובה ארוכה בענין גדרי המצוות שעליהן מברכין ועל אותן שאין מברכין, והובאו דבריו בס' העיטור ובר"ד אבודרהם בריש הספר (עמ' י"ז) ובקצרה בשו"ת רשב"א ח"א (סי' י"ח ועי' מחזיק ברכה או"ח סי' תל"ב אות ו'), ובארחות חיים הל' ברכות סי' ע"ב וצ"ע ע"ש) ואף שלא מצאתי שם, מ"מ כבר כתב הגחיד"א ז"ל בקונ"א לברכ"י (יו"ד סי' רצ"ב) שתשובת ר"י אבן פאלט ז"ל שבידנו קצרה, ושהוא ראה לה בארוכה ע"ש. אך בדקתי עוד בתשובת הר"י אבן פאלט ז"ל שנדפסה בשלמותה בסוף שו"ת הרמב"ן ז"ל (ירושת"ו תשכ"ז) וגם שם לא ראיתי למ"ש הרד"א וצ"ע.

והאיר ה' עיני ומצאתי בספר צרור החיים הנדמ"ח מרבינו חיים ב"ר שמואל ז"ל, תלמיד הרשב"א ורבינו פרץ ז"ל, בדיני ליל הסדר (עמ' קכ"ח) שכתב, „וא"ת למה אין מברכין על ההגדה, והא כתיב והגדת לבנך. והיה אומר מורי הר"ף ז"ל דהואיל ואתי מקדש ומזכיר בו יצי"מ אינו צריך" הרי שמבואר שהכוונה לרבינו פרץ ז"ל וכצ"ל ברד"א ז"ל. [וק"ק שבצרור החיים לא הביא גם תירוץ רבו הרשב"א ז"ל].

ובגוף השאלה, ע"ע בארחות חיים לרא"ה מלוניל ז"ל הל' ליל הפסח (אות י"ח) וכ"ה בכלבו שם (די"ב רע"ג וסע"ד) ולרשב"ץ ז"ל ביבין שמועה (דל"ו ע"ב) ומ"ש בריש מעשה נסים לגאון מליסא ז"ל, ולמהרי"ך ממודינא ז"ל בשבח פסח (דיני קדש ודיני מגיד) ומה שציין בארוכה מהרח"פ ז"ל בחיים לראש (בחלק ההלכות דמ"ח ע"א) ולבנו בשו"ת לב חיים ח"ג (דפ"ג ע"א).